

Okul Yönetiminde Uzmanların Yeri*

The Place Of Experts In School Management

ÖZET

Okul yönetiminde uzmanların yeri oldukça önemlidir. Uzmanlar, okul yönetimine katkı sağlayarak, öğrenci başarısını artırmak, öğretmenlerin ve diğer personelin performansını iyileştirmek, öğrenci ve veli memnuniyetini artırmak gibi hedeflere ulaşmada önemli bir role sahiptir. Okul yönetiminde uzmanlar, eğitim kurumlarının başarısını artırmak ve kaliteyi yükseltmek için çok değerli bir kaynaktır. Öğrenci odaklı bir yaklaşımla, ekip çalışması ve güçlü liderlik becerileriyle okul yönetimine katkı sağlarlar.

Eğitim kurumlarının etkin bir şekilde işleyebilmesi ve öğrenci başarısını artırabilmesi için okul yönetimi oldukça önemlidir. Okul yönetimi, öğretmenlerin, öğrencilerin ve diğer personelin uyumlu bir şekilde çalışmasını sağlayarak eğitim ortamının kalitesini artırır. Bu noktada, okul yönetiminde uzmanların rolü oldukça değerlidir ve büyük bir öneme sahiptir.

Okul yönetimi, eğitim kurumlarının düzenli bir şekilde işlenmesini sağlamak, öğrencilerin başarısını artırmak ve eğitim kalitesini yükseltmek için hayati bir rol oynar. Bu süreçte okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler ve velilerle etkileşim halindedir. Ancak, okul yönetimi sürecinde uzmanların katılımı ve desteği de büyük önem taşımaktadır. Okul yönetiminde uzmanların yeri ve rolü, birçok farklı alanı kapsamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uzman, Eğitim, Yönetim.

ABSTRACT

The place of experts in school management is very important. Experts have an important role in achieving goals such as increasing student success, improving the performance of teachers and other staff, and increasing student and parent satisfaction by contributing to school management. School management experts are an invaluable resource to increase the success and quality of educational institutions. They contribute to school management with a student-oriented approach, teamwork and strong leadership skills.

School management is very important for educational institutions to function effectively and increase student success. School management improves the quality of the educational environment by ensuring that teachers, students and other staff work in harmony. At this point, the role of experts in school management is very valuable and has a great importance.

School administration plays a vital role in ensuring that educational institutions operate in an orderly manner, increasing the success of students and improving the quality of education. In this process, school administrators interact with teachers, students and parents. However, the participation and support of experts in the school management process is also of great importance. The place and role of specialists in school management covers many different fields.

Keywords: Expert, Education, Management

GİRİŞ

Eğitim sisteminin en önemli unsuru, insan kaynağıdır. Eğitim sisteminin başarısı, onu işletecek insanların niteliğine bağlıdır. Hiçbir eğitim sistemi, onun içinde görev alan insanların niteliklerinin üstünde bir hizmet ve ürün üretemez. Bu nedenle eğitim sistemi içinde görev alacak insan kaynaklarının niteliği, üretilecek hizmet, ürün ve sonuçların niteliği yönünden son derece önemlidir. Türk milli eğitim sisteminde öteden beri ileri derecede bir uzmanlaşma sistemi gelişmemiş olup sistem içinde belirli statü ve görevlere atanmada, temelde öğretmenlikle ilgili yeterliliklere sahip olmak yeterli sayılmıştır. Bu nedenle de eğitimde insan kaynakları denince akla hemen öğretmen gelmektedir (Şişman ve Taşdemir, 2008: 110).

Uzmanlaşma toplumların ve örgütlerin yaşamasını sağlayan etkenlerden biri olmuştur. Toplumda görev ve statü, uzmanlaşma ile doğru orantılıdır. Örgütte ise, işbölümü, daireleşme, merkezden ve yerinden yönetim gibi kavramların uygulanmasına uzmanlaşma yön verir (Bursalıoğlu, 2010:167).

Adnan Öksüz¹
Nesrettin Mutlu²
Cengiz Bicek³
Erdal Tekin⁴

How to Cite This Article

Öksüz, A., Mutu, N., Bicek, C. & Tekin, E. (2023). "Okul Yönetiminde Uzmanların Yeri", *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(66):3211-3213. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/JOSH.AS.70962>

Arrival: 07 June 2023

Published: 31 July 2023

International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

This journal is an open access, peer-reviewed international journal.

¹ Öğretmen, MEB, Diyarbakır, Türkiye

² Müdür Yardımcısı, MEB, Diyarbakır, Türkiye.

³ Okul Müdürü, MEB, Diyarbakır, Türkiye

⁴ Müdür Yardımcısı, MEB, Diyarbakır, Türkiye

Uzmanlığın Tanımı ve Önemi

Türk Dil Kurumu'nun Türkçe sözlüğünde Uzman "bir bilim kolunda özel ve derin bilgisi olan kimse" olarak tanımlanmıştır. Meydan Larousse sözlüğünde de "kendini özel olarak bir çalışma alanına veren kimse" olarak tanımlanmıştır. Uzman belirli bir programda yeterlik kazanmış olankimsedir. Eğitim Uzmanı öğretmen ve öğrencilere danışmanlık yaparak okulda daha iyi bir eğitim ortamının yaratılmasına yardımcı olan ve eğitimde uzmanlık kazanmış olan kişidir (Duman, 1988:29).

Bursalıoğlu'na göre (2010: 169) Uzman, belli bir programda bilgili ve becerili olan kimsedir. Yapım uzmanı ve süreç uzmanı olarak iki tür uzman vardır. Çağımızda insanlar daha çok süreçlere göre uzmanlaşmaktadırlar. Bu eğilim örgütte genellikle süreçlere göre daireleşmeyi meydana getirmiştir. Örgüt amaçlarının gerçekleşmesi çeşitli süreç uzmanlarının katılmasını gerektirdiğinden, bu süreçler amaçlan gerçekleştirici araçlar olarak görülebilir. Eğitim örgütlerinde uzmanlaşma ve daireleşmenin bu yönde gelişmesi gerekir. Eğitim yöneticiliği, plancılığı, programcılığı gibi dallar gerçekte birer süreç uzmanlığıdır.

Eğitim Örgütünde Uzmanların Yeri

Bürokratik örgütlerde uzmanlar genellikle bütün basamaklarda bulunurlar. Yöneticiler de bunların çalışmalarını anlamaya çalışırlar. Artık bir yöneticinin en önemli görevi, önüne getirilen bir problemi, hangi uzman veya uzmanlara vereceğini bilebilmesidir. Örgütün başarısı, bir yandan dışarıda yetişen bu uzmanların becerilerine, diğer yandan içerde yükselen üst yöneticilerin tutumuna bağlıdır (Bursalıoğlu, 2010:170).

Örgütte yönetici ve uzman olarak iki tür insan vardır. Yöneticinin görev yetki ve sorumluluğu, uzmaninkinden önce gelir. Eğitim düzenimizde tarafsız kararların alınabilmesi ve verimin artması, eğitim uzmanları ve hizmetlerinin bu düzene girmesiyle olanaklıdır. Hâlbuki bugünkü eğitim örgütlerimiz ve özellikle bunların merkezi olan Bakanlık, böyle uzmanlar ve hizmetlerden yoksun bulunmaktadır (Bursalıoğlu, 2010:171).

Klasik kurama göre uzmanların ast düzeyinde bulunacağı kabul edilmiştir. Ast terimi iki anlamda kullanılır. Birincisi, yöneticinin etrafındaki uzman danışmanları gösterir. Uzmanlaşmış bilgi ve becerilere sahip olan bu grup, yöneticiyi engellemeye değil desteklemeye çalışmalıdır. Bunlar yöneticiye özellikle teknik kararların verilmesine yardımcı olurlar. İkinci anlamda ast terimi, örgütte görevsel özellik gösteren belirli eylemlerde bulunan gruplar için kullanılır. Bu gruplar örgüt amaçlarının gerçekleşmesine yardımcı bulunurlar, fakat amaçlardan herhangi birini simgelemezler (Bursalıoğlu, 2010:172).

Okul Yönetiminde Uzmanların Rolü

İyi Kadrolanmış bir okulda, eğitimin değişik dallarında uzmanlaşmış kimseler bulunacaktır. Örneğin; plancı, programcı, rehber gibi uzmanlar, özellikle politika kararlarının alınmasına katılmak isteyeceklerdir. Okul yöneticisi, bu katılmanın olumlu derece ve koşullarını hem sağlamak, hem kontrol etmek zorundadır. Uzmanların yönetim ile olduğu kadar, kendi aralarında yaratmaları gereken işbirliği, bu katılma eyleminin başarısına bağlıdır. Demek ki, okul yöneticisinin bu konudaki sorumluluğu, böyle uzmanların okul yapı ve işlemindeki yerini dikkatle açıklığa kavuşturmasıdır (Bursalıoğlu, 2010:174).

Bir bilimdeki uzmanlık alanları genellikle birbirine geçerli olduğundan, okul yöneticisinin eğitimdeki uzmanlık alanlarına yabancı olmaması gerekir. Bu yüzden, ileri memleketlerde yetiştirilen eğitim yöneticisi, planlama, program geliştirme, rehberlik, ölçme ve değerlendirme, eğitimin sosyal temelleri gibi uzmanlık alanlarının her birinde birkaç saat kurs almak zorundadır (Bursalıoğlu, 2010:175).

Eğitim Uzmanı Yetiştirme Sisteminin Sorunları

Duman'a göre (1988: 34) Merkez örgütünde eğitim uzmanlığı kadrolarında bulunanların çoğunluğunun öğretmen olması «Meslekte Esas Öğretmenliktir» sloganının ne kadar yaygın olduğunu göstermektedir. Sonuçta uzun yıllar öğretmenlik yapan bir kişinin uzmanlık yeterliğini kendiliğinden kazanacağı ve bu yetişmeyi kazanan herkesin eğitim uzmanlığı yapabileceği görüşü yaygınlaşmıştır. Dikkate değer diğer bir nokta da merkez örgütündeki eğitim uzmanı kadrolarından şube müdürü olarak yararlanılmasıdır. Bunun nedeni gerçekte eğitim uzmanının görevi olan politika ve amaçların saptanması, planlanması, örgütlenmesi, eşgüdümlemesi gibi konularda karar vericiye danışmanlık hizmeti sunmanın, doğrudan yönetici tarafından yapılmasının beklenmesidir. Yani sözü edilen hizmetlerin, yöneticinin yapması gereken işler içinde kabul edilmesidir. Merkez örgütündeki bu durum henüz uzmanlığın önemini kavranmadığını göstermektedir. Oysa yönetici her şeyi bilen, her şeyi yapması gereken bir insan değildir. Ülke çapındaki eğitim sorunlarını çözmek için alınacak kararlarda, uygulanacak politikalarda başarıya ulaşmak için bu konuda uzmanlık eğitimi görmüş insanların bilgilerine gereksinim vardır. Burada yöneticiye düşen görev hangi uzmandan nerede yararlanılması gerektiğini bilmesidir.

Çelik'e göre (1991: 46) Eğitim sistemimiz birtakım alt sistemlerden meydana gelmiş büyük bir sistemdir. Bu sistem geleceğin insan tipini yetiştirme gibi önemli bir görevi yerine getirmeye çalışmaktadır. Bu derecede önemli bir görevin başarılı olarak yürütülmesi, eğitim sistemimizin direksiyonunu büken eğitim yöneticilerimizin yeterliklerine bağlıdır. Birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de kamu kaynaklarından eğitime ayrılan pay ilk sıralarda gelmektedir. Kamu kaynaklarının rasyonel olarak kullanımından birinci derecede eğitim yöneticisi sorumludur. Böylesine önemli rolleri etkili bir şekilde yerine getirebilmesi için eğitim yöneticisinin yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

SONUÇ

Okul yönetiminde uzmanlar, politika ve planlama süreçlerinde önemli bir rol oynarlar. Eğitim politikalarını analiz eder, okulun hedeflerine uygun stratejiler belirler ve bu stratejileri hayata geçirecek politikaları oluştururlar. Ayrıca, okulun gelecekteki hedeflerine ulaşmak için planlar yaparlar ve bu planların uygulanmasını takip ederler. Uzmanlar, deneyimleri ve bilgileriyle okul yönetimine yol gösterir ve okulun başarısını artırmak için etkili stratejiler geliştirir.

Uzmanlar performans değerlendirmesi süreçlerine katkıda bulunurlar. Öğretmenlerin ve diğer okul personelinin performanslarını izler, değerlendirir ve geri bildirim sağlarlar. Performans standartlarını belirler, öğretmenlerin gelişimine yardımcı olacak eğitim programları düzenler ve etkili pedagojik yaklaşımları teşvik ederler. Bu şekilde, okuldaki öğretim kalitesi artar ve öğrenci başarısı yükselir. Uzmanlar, öğretmenlerin güçlü yönlerini vurgular ve gelişim alanlarını belirleyerek bireysel destek sağlar.

Uzmanlar eğitim programlarının tasarımı ve revizyonunda etkili bir rol oynarlar. Okulun müfredatını oluştururken öğrencilerin ihtiyaçlarına ve hedeflerine odaklanırlar. Yeni öğretim materyalleri ve teknolojileri tanıtır, ders programlarını planlar ve öğrencilerin daha etkili bir şekilde öğrenmelerini sağlayacak yöntemler geliştirirler. Uzmanlar, eğitim programlarını sürekli olarak gözden geçirir ve geliştirir, böylece öğrencilerin güncel bilgi ve becerilere sahip olmalarını sağlarlar.

Uzmanlar öğrenci yönetimi ve rehberlik hizmetlerinde önemli bir rol oynarlar. Öğrenci disiplin politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında etkili bir şekilde yer alırlar. Öğrenci davranışını izler, uygun müdahaleleri planlar ve öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerini desteklemek için rehberlik hizmetleri sunarlar. Kariyer planlaması, psikolojik danışmanlık ve akademik yönlendirme gibi konularda öğrencilere yardımcı olurlar. Böylece, öğrencilerin potansiyellerini keşfetmelerine ve başarılı bireyler olarak gelişmelerine destek olurlar.

Uzmanlar ilişkilerin ve iletişimin güçlendirilmesinde önemli bir rol oynarlar. Okulun paydaşları arasında etkili iletişim ağları kurarak öğrenci, öğretmen, veli ve yönetim arasında işbirliğini teşvik ederler. Velilere yönelik toplantılar, seminerler ve etkinlikler düzenleyerek velilerle aktif iletişim sağlarlar. Aynı şekilde, toplumla işbirliği içinde olur ve okulun yerel toplumla entegrasyonunu sağlarlar. İyi ilişkiler ve iletişim, okulun başarısı için kritik bir faktördür ve uzmanlar bu sürecin yönetilmesinde önemli bir rol oynarlar.

Son olarak, uzmanlar kaynak yönetimi konusunda da önemli bir görev üstlenirler. Okulun bütçesini planlar, kaynakları etkin bir şekilde yönetir ve tedarik zinciri yönetimini sağlarlar. Teknoloji altyapısının geliştirilmesi, eğitim materyallerinin temini ve diğer kaynakların kullanımı konusunda stratejik kararlar alırlar. Uzmanlar, okulun maddi kaynaklarını optimize ederek öğrenci ve öğretmenlerin ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılamaya çalışırlar.

Sonuç olarak, okul yönetiminde uzmanların yeri oldukça önemlidir. Politika ve planlama, performans değerlendirmesi, eğitim programlarının tasarımı, öğrenci yönetimi ve rehberlik, ilişkiler ve iletişim, kaynak yönetimi gibi alanlarda uzmanların katkıları, okulların başarısını artırmak ve eğitim kalitesini yükseltmek için kritik bir öneme sahiptir. Okul yönetimi uzmanları, deneyimleri, bilgileri ve liderlik becerileriyle okullarda etkin bir şekilde rol alır ve eğitim kurumlarının gelişimine önemli katkılarda bulunurlar.

KAYNAKÇA

Aydın, Ayhan. (1988). Eğitim Uzmanı Yetiştirme Sisteminin Sorunları. *Eğitim ve Bilim*, 18 (94), 63-67.

Bursalıoğlu, Ziya. (2010). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara : Pegem Akademi.

Çelik, Vehbi. (1990). Eğitim Yöneticisinin Yetiştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 14 (75), 45-51.

Çelik, Vehbi. (1991). Eğitim Yöneticisinin Yetiştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 15 (80), 43-47.

Duman, Ahmet. (1988). Türk Eğitim Sisteminde Uzman ve Uzmanlık Sorunu. *Eğitim ve Bilim*, 12 (69), 29-35.

Şişman, Mehmet., & Taşdemir, İbrahim. (2008). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara : Pegem Akademi

URL-1: <https://ttkb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-suralari/dosya/12> Erişim tarihi : 12.10.2019